

L'avaluació sí que és una resposta

- La prova de final d'etapa que proposa el Govern pretén homologar la diversitat de centres

JAUME GRAELLS*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 15.10.08

Tot grup social engendra normes d'excel·lència respecte de les més variades activitats, tant pot ser explicar contes, com cuinar, escriure cartes, treure partit als nous dispositius digitals, practicar esport o redactar tesis universitàries. Cada individu, en un cercle restringit o en una comunitat més àmplia, s'aproximarà en més o menys grau a aquestes normes d'excel·lència; una cosa que serà, a més, reconeguda i acceptada pel grup, en uns casos de manera explícita i formal, i en altres de manera tàcita i informal.

No té, per tant, gaire sentit afirmar --com s'ha fet en aquest mateix diari-- que alumnes i mestres s'han de comparar tan sols amb ells mateixos. Hi ha mestres que miren d'evitar la jerarquitització dels seus alumnes. Per exemple, posen molta cura a no fer llegir en públic els exercicis dels que tenen més dificultats per llegir. Alguns mestres actuen de manera molt diferent i, amb un propòsit formatiu, subratllen les dificultats d'uns tant com alaben la bona manera de fer dels altres. La decisió del mestre no evitarà que passi el que és inevitable. Que no hi hagi una valoració formal per part seva, no impedeix que els alumnes es comparin entre ells i estableixin els seus propis judicis sobre qui ho fa més bé en les diferents activitats que duen a terme junts a l'aula.

LA QÜESTIÓ no està, doncs, a condemnar les normes d'excel·lència per refugiar-se en un suposat paradís perdut on no existirien. La qüestió és, més aviat, com s'han de fixar aquestes normes i veure si és possible servir-se'n, no per alimentar les desigualtats socials, sinó per corregir-les. La clau de la legislació, deia Rousseau, està en el fet de considerar alhora els éssers humans tal com són i les lleis tal com poden ser. Considerar només l'abstracció de l'ideal no sol portar a res més que a la permanent incapacitat per aplicar la llei.

L'avaluació final de l'educació primària que proposa el Govern de la Generalitat de Catalunya no és simplement una eina per diagnosticar l'estat general del nostre sistema educatiu. Tampoc es pot posar en la mateixa categoria que altres avaluacions i, en particular, té un sentit diferent del de les avaluacions que s'han anat fent --i que es tornaran a fer-- al quart curs de l'educació primària i al segon curs de la secundària obligatòria.

LES AVALUACIONS de quart de primària i de segon de secundària les realitzaran tots els alumnes catalans, però la responsabilitat de passar les proves i corregir-les correspondrà al professorat de cada centre. El Departament d'Educació proporcionarà models estandarditzats per a aquestes proves, però la seva intervenció en aquest cas no anirà més enllà. Seran, parlant amb propietat, autoavaluacions.

L'avaluació final de l'etapa de primària té un sentit diferent pel fet que és una avaluació externa, en què els centres col·laboraran amb altres docents. Ha de servir, en primer lloc, per homologar --no pas per homogeneïtzar-- la diversitat de centres i de projectes pedagògics que

formen el sistema educatiu català. Cada centre i cada equip de professors poden actuar, en virtut de l'autonomia que se'ls reconeix, de maneres molt diferents. Però, al final, tots han d'arribar al mateix lloc, i és responsabilitat de l'administració educativa verificar que així passi.

El segon tret destacable de les proves externes, especialment quan se situen al final d'una etapa, és l'efecte regulador que tenen sobre la feina quotidiana que es porta a terme a les aules. Els professors i els centres tindran ara una indicació precisa --que concreta el que ja estableix el pla d'estudis-- sobre quines competències i coneixements s'espera que assolixen els alumnes a l'acabar la primària.

Sens dubte, el desitjable canvi en la formació inicial del professorat tindrà una incidència decisiva, quan es produeixi, en el dia a dia de l'ensenyament. Però aquesta serà una transformació gradual i a llarg termini. Una altra manera d'arribar, com a mínim en part, al mateix objectiu és donar al professorat algunes referències addicionals que li serveixin de guia. La formació dels docents --dels que ara estan en actiu-- els ha ensenyat algunes coses. Amb determinats coneixements i disciplines, han après a aprendre. I és d'aquesta competència fonamental que es pot derivar una millora apreciable de les nostres escoles i instituts a més curt termini.

PER ALS ALUMNES de sisè de primària, l'avaluació no serà selectiva, no certificarà qui pot promocionar i qui no. Però servirà per tenir més elements que ajudin a identificar --en primer lloc, les famílies-- quins alumnes estan en perill de no assolir l'èxit escolar. D'aquesta manera, ha de facilitar que l'atenció a la diversitat en l'educació secundària obligatòria sigui més efectiva i reverteixi, en forma de reforços i

d'atenció personalitzada, sobre aquells alumnes que tinguin més dificultats.

L'avaluació externa al final de primària no és, en resum, la resposta a tots els problemes del nostre sistema educatiu. Però sí que és una part -i una part important-- d'aquesta resposta.

*Director general d'Educació Bàsica i Batxillerat del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.